

TMM
Halkların Milli Demokratik Partisi
CUMHURİYET
Sayı: 15096
Tarih: 25.11.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Ceylan AKCA CUPOLO

Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 27-11-2025	Esas No: 2/3394

2 Kasım 2025
Numara

26 Kasım 2025

1747154

GEREKÇE

Kadına yönelik şiddet, salt bireyler arası fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik, dijital eylemler bütünü değil; aynı zamanda devletlerin uygulamadaki yasaları/düzenlemeleri/politikaları üzerinden devlet-birey ekseninde de yaşanıp kurumsallaşabilmektedir. Eşitsizliği ortadan kaldıracak pozitif yükümlülüklerini hayata geçirmeyen devletler; şiddet karşısında önlem almayarak, bunu dolaylı olarak teşvik ederek cinsiyet bazlı şiddete doğrudan aktif olarak katılmaktadır.

Kadınların sistematik olarak en çok yaşadığı ikinci şiddet türünün ekonomik şiddet olduğu ve bu şiddet türünden ekserisi boşanmış 35-59 yaş arasındaki kadınların etkilendiği Türkiye’de (TÜİK’in 2024 Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırması verileri) yapısal ekonomik şiddetin pekişerek yoğunlaştığı alanın başını kamu personel rejimi çekmektedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yer alan ‘Aile yardımı ödeneği’ başlıklı maddeleri (202-206 m.) 2 milyon kadın kamu personelini doğrudan ekonomik şiddete uğratmaktadır (*Strateji ve Bütçe Cumhurbaşkanlığı Başkanlığı 2025 Eylül Kamu Sektörü İstihdam Sayıları ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2025 Kasım Çalışma Hayatı İstatistikleri Bülteni verileri*).

Kanunun "Karı ve kocanın her ikisi de memur iseler bu ödenek yalnız kocaya verilir" hükmü (madde 203), açık ve doğrudan bir cinsiyet ayrımcılığı göstergesidir. Kadın memurun da aynı statüde ve aynı sorumlulukları taşıyan bir devlet çalışanı olmasına rağmen, bu hakkın yalnızca kocaya tahsis edilmesi, kadın memurun statüsünü ve ekonomik öznelliğini ikincilleştirir, eşler arasındaki ekonomik kaynakların kontrolünü yasal olarak erkeğe devrederek ataerkil güç anlayışını pekiştirir.

Esasen eşe ve çocuklara bakma yükümlülüğünün maliyetini hafifletmek amacıyla verilen aile yardımı ödeneğine ilişkin düzenlemenin ekonomik şiddetti her ay düzenli olarak tekraren üretmesine sebep olan bir diğer maddesi; “eş için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını eşinden boşanma veya eşinin ölümü” (madde 205) kaybedilmesidir. Örneğin boşanma halinde (velayet konusunda mahkemeler neye hükmederse etsin) fiili olarak çocuğun bakım yükünü üstlenen ve genellikle düşük gelirli olan kadın memurdan bu desteğin kesilmesi, bakım yükümlülüğünün devlet tarafından cezalandırılmasını getirmekte, erkeğin olmadığı bir yapının devlet nezdinde aile olarak ele alınmadığını göstermekte, kadın ve çocuğun refahını/ekonomik güvenliğini doğrudan tehdit etmektedir. Çocuklu kadın kamu personelinin boşanma yahut eşin ölümünün ardından bu destekten mahrum bırakılması, mevcut yasal çerçevenin cinsiyet körü olmaktan ziyade, kadın aleyhine bile isteye ekonomik şiddete hizmet eden sonuçlar yarattığının düpedüz bir kanıtıdır.

Sonuç olarak, kamu personel rejimi ile kamu maliyesindeki bu gibi görünüşte teknik düzenlemeler, şiddeti önleme taahhüdü olan bir devletin, kendi uygulamalarıyla kadınların ekonomik güvenliklerini tehlikeye atması ve yapısal ekonomik şiddeti kurumsallaştırması anlamına gelmektedir. Devletin kendi yasaları aracılığıyla uyguladığı bu sistematik ekonomik şiddet; kamusal politikaların merkezine yerleştiren utanç verici bir imzadır. Bu kanun teklifi ile; kadına yönelik ekonomik şiddete doğrudan aktif olarak katılan mekanizmanın bu utanç verici uygulamasına son vermeyi amaçlanmaktadır.

DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 202 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Evlenmiş Devlet memurlarına aile geçim yardımı ödeneği verilir.”

“Ödenek; boşanma, ayrılık ve/veya eşin ölümü halinde de verilmeye devam olunur.”

MADDE 2- 657 sayılı Kanunun 203 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 203 - Aile yardımı ödeneği Devlet memurlarına her ay aylıkları ile ödenir.

Eşlerin her ikisi de memur ise bu ödenek her bir memura da eşit olarak ödenir.

Aile yardımı ödenekleri hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve borç için haczedilemez.”

MADDE 3- 657 sayılı Kanunun 205 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.